

Ajuga genevensis kritsuga

– en förbisedd knallblå liten skönhet

Christina Fryle
text och foto

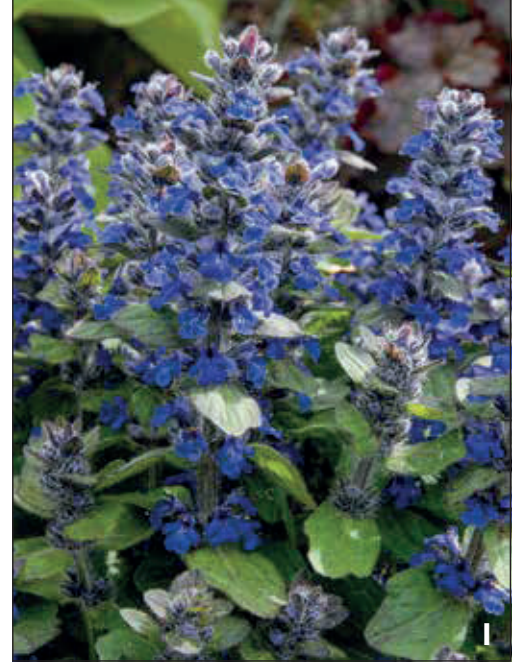
Blått är flott! Satsa på kritsuga om du vill ha en trevlig marktäckare med klart gentianablå blommor.

Det finns inte många växter som har klarblå blommor, utan minsta dragning åt violett eller en ljusare ton med inblandning av vitt. Därför minns jag tydligt mitt första möte med kritsuga, *Ajuga genevensis* – en lysande kornblå matta bland rosa rosor. Jag hade då varit trädgårdsamatör i flera år och besökt många innehållsrika trädgårdar, men aldrig stött på den tidigare.

Att den så sällan odlas hänger kanske ihop med att den tillhör den inhemska floran. Vi har en tendens att glömma bort att många av våra vilda växter passar bra även i trädgården. Men vi snubblar inte precis över kritsugan ute i naturen heller. Under en tid förmodades den till och med vara utdöd i Sverige, men numera finns den på några få lokaler i Skåne. Den har noterats även på andra håll i landet, men det rör sig förmodligen om trädgårdsrymlingar eller frö som kommit in med gräsfröblandningar. Kritsugan är rödlistad och fridlyst i hela landet.

Centraleuropé på vift

Men arten som sådan är inte hotad. *Ajuga genevensis* har ett stort utbredningsområde. Artepitetet *genevensis* (från Genève) skvallrar om att den hör hemma i Centraleuropa, men den förekommer även i Kaukasus och Turkiet. Dessutom är den naturaliserad i sydöstra Kanada och nordöstra USA, utan att amerikanerna tycks se den som ett invasivt hot.

Kalkrika torrängar är kritsugans naturliga hemvist och även i trädgården föredrar den en väl-dränerad och solig växtplats. Min första planta blev stor och frodig, men dukade under efter några år. Förmodligen för att det var för vått där den stod. Lyckligtvis hade den innan dess frösatt sig spontant i en torrare del av trädgården ett tjugotal meter bort.

Väluppfostrad marktäckare

Kritsugan sprider sig inte okontrollerat med utlöpare som sin vanligare kusin revsuga, *Ajuga reptans*, utan bildar en välartad, grön matta, cirka 15 cm hög. På försommaren skickar den upp tätt med håriga blomstjälkar och vid blomning är den ungefär dubbelt så hög.

Det går lätt att föröka kritsuga genom delning. Men frösädd utomhus tidigt på våren fungerar också bra. Anna-Karins tips på sidan 26–27 om sädd i låda borde passa perfekt. Tyvärr verkar den aldrig ha funnits med i STA:s frölista! Förhoppningsvis dyker den upp där i framtiden, så att fler får chansen att bekanta sig med denna trevliga perenn. ❁

1. *Ajuga genevensis*, kritsuga, har klarblå blommor på upprätta, håriga stjälkar.

2. En spontant frösädd kritsuga i Christinas trädgård, en bra bit från moderplantans plats.

3. Det är alltid spännande att stöta på sina favoritväxter ute i naturen. Här på en solig sluttning i Pieriabergen ovanför Velvendo i norra Grekland blommade kritsugan överdådigt i mitten av maj.

